

Investigating the performance of cultural diplomacy in the Islamic Republic of Iran

Rahbar Taleihur¹
Mohammad Ali Monfardi²

Abstract

Cultural diplomacy, as one of the effective methods and models for mutual understanding between states and nations, undoubtedly has wide capabilities in the proximity of nations, peace and, of course, the maximization of national interests and goals in the field of foreign policy. In particular, with the ۱۹۹۰s and its paradigmatic changes in diplomacy and foreign policy since the shift towards culturalism and the centrality of culture in foreign relations, as well as the emergence of issues such as soft power and public diplomacy and the peoples of the nations, this effect is far more Has a higher position. Therefore, this research is organized around the question of how the cultural diplomacy of the Islamic Republic works. The statistical population of this research is people and the number of statistical samples has been determined using ۲۰۰ people. The research has been done by descriptive- ۶۲ Cochran's formula of dimensions of doctrine, policy-making, ^ analytical method and based on planning, organizing, guiding, coordinating, implementing and implementing, monitoring and evaluation. Based on library resources and field research and based on the analysis of questionnaires, the research findings indicate that the cultural diplomacy of the Islamic Republic of Iran in the dimension of medium to high doctrine, in terms of policy-making, planning, organizing, implementing and executing Medium to low, the direction of guidance was unfavorable and in .the dimension of supervision was favorable

Keywords: cultural diplomacy, foreign policy, cultural diplomacy institutions, Islamic Republic of Iran

1 Assistant Professor of International Relations, Mohaghegh Ardabili University
(taleihur10@gmail.com)

2 Phd student of Political Science, University of Tehran

بررسی عملکرد دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دهه ۱۳۹۰

رهبر طالعی حور^۱

محمدعلی منفردی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۰۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۱۶

چکیده

دیپلماسی فرهنگی به عنوان یکی از روش ها و الگوهای مؤثر در فهم مشترک میان دولت ها و ملت ها بی تردید از قابلیت های گسترده ای در جهت نزدیکی میان ملل، صلح گرایی و البته حداکثر سازی منافع و اهداف ملی در پهنه سیاست خارجی برخوردار است. به ویژه با تغییرات پارادایمی صورت گرفته در دیپلماسی و سیاست خارجی از دهه ۹۰ میلادی و حرکت آن به سوی فرهنگ گرایی و فرهنگ محوری در روابط خارجی و نیز طرح مباحثی چون قدرت نرم و دیپلماسی عمومی و مخاطب قرار دادن ملت ها این اثرگذاری به مراتب از جایگاه بالاتری برخوردار است. بنابراین هدف اصلی در این پژوهش بررسی عملکرد دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دهه ۱۳۹۰ بوده و سؤال اصلی پژوهش هم به این صورت مطرح می شود که عملکرد دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی در دهه ۱۳۹۰ چگونه بوده است؟ پژوهش با روش توصیفی پیمایشی و با مبنا قرار دادن ۸ بعد دکتربین، سیاست گذاری، برنامه ریزی، سازمان دهی، هدایت، هماهنگی، پیاده سازی و اجرا، نظارت و ارزیابی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش ۲۰۰ نفر و تعداد نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۶۲ نفر تعیین شده است. با استناد به منابع کتابخانه ای و پژوهش میدانی و بر اساس تجزیه و تحلیل پرسشنامه ها، یافته های تحقیق بیانگر این است که عملکرد دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بعد دکتربین متوسط به بالا، در ابعاد سیاست گذاری، برنامه ریزی، سازمان دهی، پیاده سازی و اجرا متوسط به پایین، بعد هدایت نامطلوب و در بعد نظارت مطلوب بوده است.

واژگان کلیدی: سیاست خارجی، دیپلماسی، دیپلماسی فرهنگی، نهادهای دیپلماسی فرهنگی، جمهوری اسلامی ایران

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱
بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

۱- استادیار روابط بین الملل دانشگاه محقق اردبیلی- نویسنده مسئول

(taleihur10@gmail.com)

۲- دانشجوی دکترای علوم سیاسی دانشگاه تهران

سیاست خارجی یک کشور از مهم‌ترین بخش‌های حکومتی یک دولت ملت به شمار می‌رود که در پی تأمین اهداف و منافع ملی و حیاتی خود در محیط آنارشیک بین‌المللی است. سیاست خارجی یک مفهوم و حوزه کلان حکومتی است که برای نائل شدن به آن نیازمند ابزارهای خاص خود است که این ابزارها با مفهوم دیپلماسی گره‌خورده است. دیپلماسی نیز از آن دسته از مفاهیمی است که در ادوار تاریخی گوناگون دست‌خوش تحولات محتوایی و معنایی شده است.

به‌طور سنتی و تا قبل از فروپاشی شوروی ملاحظات سیاسی، اقتصادی و امنیتی حوزه‌هایی بودند که سیاست خارجی و دیپلماسی یک کشور متأثر از آن‌ها بود. اما به باور بسیاری از اندیشمندان و صاحب نظران، بعد از پایان جنگ سرد، فرهنگ و مؤلفه‌های فرهنگی رکن چهارم سیاست خارجی را تشکیل داد که در بسیاری از مواقع لایه‌های زیرین سه حوزه دیگر نیز از آن منبعث خواهد شد. پژوهش‌گران از این تغییر تحت عنوان «فرهنگی شدن سیاست خارجی» یاد می‌کنند که بر این اساس باید فرهنگ را رکن اصلی سیاست خارجی و رفتار یک کشور در عرصه بین‌المللی دانست و مدعی شد که ملاحظات سیاسی، اقتصادی و امنیتی متأثر از فرهنگ هستند.» (افتخاری، ۱۳۸۹، ص. ۱۴۶). نتیجه این‌که در عصر حاضر نادیده گرفتن و یا کم‌اهمیت جلوه دادن عنصر و مؤلفه‌های فرهنگی در روابط خارجی و دیپلماسی نگاهی تقلیل‌گرایان است که قدرت و کارآمدی دیپلماسی و پیش بردن منافع و اهداف ملی را با چالش روبرو می‌کند. بدین ترتیب اهمیت فرهنگ در معادلات بین‌المللی و روابط خارجی کشورها منجر به پدید آمدن تحوّل شگرف در عرصه دیپلماسی است که در حوزه دیپلماسی عمومی به‌طور عام و دیپلماسی فرهنگی به‌طور خاص خود را نشان داده است. بنابراین هدف اصلی در این پژوهش بررسی عملکرد دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دهه ۱۳۹۰ است. این تحقیق با روش توصیفی - پیمایشی و با استناد به منابع کتابخانه‌ای و پژوهش میدانی و بر اساس تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌ها با مبنا قرار دادن ۸ بعد دکتین، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت، هماهنگی، پیاده‌سازی و اجرا، نظارت و ارزیابی انجام شده است.

در خصوص اهمیت و ضرورت این پژوهش می‌توان گفت: دیپلماسی فرهنگی به‌عنوان یکی از روش‌ها و الگوهای مؤثر در فهم مشترک میان دولت‌ها و ملت‌ها بی‌تردید از قابلیت‌های گسترده‌ای در جهت نزدیکی میان دولت‌ها برخوردار است و توجه به این موضوع می‌تواند در حداکثر سازی منافع و اهداف ملی در پهنه سیاست خارجی

نقش بسزایی داشته باشد. بنابراین نپرداختن به این نوع پژوهش می‌تواند تبعات منفی همچون؛ بی‌توجهی به بعد نظری دیپلماسی فرهنگی و جایگاه آن در سیاست خارجی، ضعف چارچوب‌های مفهومی به‌منظور تشریح بهینه‌سازی اقدامات سیاست خارجی در پرتو دیپلماسی فرهنگی و کم‌اهمیت جلوه داده میزان اهمیت و اثربخشی دیپلماسی فرهنگی در پیشبرد سیاست خارجی را به دنبال داشته باشد و در صورت توجه به این نوع پژوهش دستاوردهایی همچون؛ شناخت ضعف‌های موجود در دیپلماسی فرهنگی کشور و بهینه‌سازی وضعیت فعلی دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی محقق خواهد شد.

به‌منظور تحقق هدف پژوهش مباحث مقاله در سه بخش سازمان‌دهی می‌شود. در بخش نخست مبانی مفهومی و نظری توصیف و شرح داده می‌شود. در بخش دوم به روش‌شناسی پژوهش اشاره خواهد شد و در بخش مهم پژوهش هر یک از ابعاد ۸ گانه در دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت و در انتها ضمن نتیجه‌گیری پیشنهادهایی برای کاهش آسیب‌های موجود در دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ارائه خواهد شد.

۲- پیشینه تحقیق

امینی و انعامی علمداری (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «جهانی‌شدن فرهنگ و کارکرد دیپلماسی فرهنگی در سیاست خارجی» به این نتیجه رسیده‌اند که جهانی‌شدن فرهنگ با توجه به بهره‌گیری آن از انقلاب اطلاعاتی و جهان شبکه‌ای، موجب شده است تا دیپلماسی سنتی به‌عنوان ابزار سیاست خارجی برای تأمین منافع ملی کشورها به دیپلماسی فرهنگی تحول یابد.

اژدری و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «مدل دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» اشاره می‌کنند؛ دیپلماسی فرهنگی در سه بعد زمینه‌ای، قانونی و اجرایی قابل‌تفکیک است. مدل طراحی‌شده بر اهمیت ابعاد سه‌گانه دیپلماسی فرهنگی و بر اقدامات بهبود شاخص‌های آموزش، فرهنگ، ارتباطات، سیاست عمومی دولت، حکمرانی خوب و حقوق فرهنگ تأکید دارد. در بعد اجرایی توجه به ارتقای شاخص‌های تجارت و سرمایه‌گذاری فرهنگی و نیز ارتقای سطح مشارکت و همکاری‌های بین‌المللی و استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطات و اطلاعات به‌خصوص افزایش حضور فرهنگی در شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان ابزاری کارآمد و مؤثر در بهبود تصویر کشور در جامعه بین‌الملل و افزایش ضریب نفوذ فرهنگی و ارتقای قدرت نرم ج.ا.ایران در جهان خواهد بود.

اژدری و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «آسیب‌شناسی

دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و ارائه راهبرد» با استفاده از مدل تحلیل SWOT، به این نتیجه رسیده‌اند که نتیجه تحلیل محیط داخلی و خارجی دیپلماسی فرهنگی نشان می‌دهد که ایران در موقعیت استراتژی محافظه‌کارانه قرار دارد و لازم است نسبت به تقویت اشتراکات دینی، فرهنگی و تاریخی، گسترش مناسبات و همکاری فرهنگی، اقتصادی و ... اقدام شود.

میرزائی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «تدوین راهبردهای مدیریت دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب آسیا» با استفاده از روش دلفی و به‌کارگیری ابزارهای برنامه‌ریزی راهبردی (SWOT و QSPM) ۱۰ راهبرد پهنه ارائه نموده‌اند که شامل؛ به‌کارگیری ظرفیت فضای مجازی، هدایت فضای فرهنگی کشور منطبق با فرهنگ ایرانی اسلامی، تأثیرگذاری در تخصیص هدفمند اعتبارات، اعمال سیاست‌های منطبق با رهنمودهای رهبری، مقابله با نفوذ فرهنگی دشمن، عملیات رسانه‌ای و مجازی، مدیریت تولیدات فرهنگی در فضای مجازی و حقیقی، ظرفیت‌سازی در کارگروه‌های تخصصی فرهنگی جهت تقویت و تولید محتوای فرهنگی، به‌کارگیری راهبردهای تهاجمی به جای راهبردهای تدافعی، برنامه‌ریزی مناسب جهت هدایت کیفی فضای فرهنگی با رویکرد افزایش نفوذ فرهنگی و تأثیرگذاری در منطقه می‌باشند.

حق‌پرست و خدابین (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «درآمدی بر دکتین مطلوب دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» به این نتیجه ایران باید از گونه «فزاینده» به مدل «بینش فوق‌العاده» تغییر پیدا کند، تا از رکود فرهنگ بین‌المللی کنونی به تحرک، خلاقیت و استفاده از حداکثر ظرفیت‌ها حرکت کند.

قربانی گلشن آباد (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان «دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران؛ مطالعه موردی: عربستان سعودی» تأکید می‌کند که مؤلفه‌های ارزشی- بینشی در دیپلماسی فرهنگی، بیشترین درجه اهمیت را از نظر صاحب‌نظران و در مقایسه با سایر مؤلفه‌ها به خود اختصاص داده و البته میزان موفقیت بیشتری، هم در شرایط فعلی (۱۴۰۰) و هم در شرایط آتی (۱۴۰۴) خواهد داشت.

ذوالفقاری و غلامعلی (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان «مؤلفه‌ها و ظرفیت‌های زبان فارسی در دیپلماسی فرهنگی ایران» ظرفیت‌ها و مؤلفه‌های قدرت نرم زبان فارسی در دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران را تبیین نموده و به مصادیق تأثیر تاریخی زبان و ادب فارسی بر حوزه‌های فرهنگی- تمدنی متعدد اشاره نموده‌اند.

بررسی پیشینه های موجود بیانگر متفاوت بودن این مقاله

با فعالیت‌های پژوهشی انجام‌شده است و نوآوری این مقاله که فصل جداکننده آن با دیگر پژوهش‌هاست تعیین ابعاد اثرگذار در دیپلماسی فرهنگی و بررسی عملکرد دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران بر اساس این ابعاد بوده که در پژوهش‌های قبلی به این مهم پرداخته نشده است.

۳- مبانی مفهومی و نظری:

سیاست خارجی:

سیاست خارجی به معنی دنبال کردن هدف‌های یک کشور در محیط بین‌المللی و در رابطه با جامعه، دولت و کشورهای دیگر است. سیاست خارجی، راهنمای موضع‌گیری در جهان است؛ و مجموعه‌ای از اهداف بین‌المللی و راه‌های رسیدن به آن‌ها را شامل می‌شود. با یک نگاه اجمالی به فرایند سیاست خارجی از تصمیم‌گیری تا اجرا می‌توان عواملی چون ارزش‌ها و اعتقادات، زمینه‌های تاریخی و فرهنگی، تصویر کلی از سیاست بین‌المللی، برداشت‌ها و ایستارها، مشکلات داخلی و افکار عمومی، نیازهای داخلی، ساختار نظام بین‌الملل را اشاره کرد (قوام، ۱۳۷۲، ص. ۱۴۶-۱۳۵).

دیپلماسی:

سیاست خارجی یک مفهوم و حوزه کلان حکومتی است که برای نائل شدن به آن نیازمند ابزارهای خاص خود است که این ابزارها با مفهوم دیپلماسی گره‌خورده است. دیپلماسی را به عنوان فن اداره سیاست خارجی و یا تنظیم روابط بین‌المللی و هم‌چنین حل و فصل اختلافات بین‌المللی از طرق مسالمت‌آمیز تعریف و توصیف کرده‌اند. اگرچه در بسیاری از مواقع دیپلماسی تنها یکی از ابزارهای اجرای سیاست خارجی در میان دیگر عوامل به شمار می‌رود اما دروند بهره‌گیری از حربه‌های اقتصادی، فرهنگی و حتی نظامی نیز کاربرد آن ضرورت پیدا می‌کند (قوام، ۱۳۷۲: ۲۰۷). دیپلماسی تدوین و اجرای سیاست خارجی کشور را در همه سطوح بر عهده دارد و مغز متفکر قدرت ملی است (مورگنتا، ۱۳۸۹، ص. ۲۴۷-۲۴۶).

دیپلماسی فرهنگی:

دیپلماسی فرهنگی، بخش جدایی‌ناپذیر از دیپلماسی عمومی است (Yang, ۲۰۱۹, P. ۷). دیپلماسی فرهنگی تلاش می‌کند با استفاده از فرهنگ و عناصر و مؤلفه‌های فرهنگی مانند ایده‌ها، ارزش‌ها، اطلاعات، هنر، زبان و ادبیات، بر افکار عمومی دیگر کشورها تأثیر بگذارد و از همین روست که دیپلماسی فرهنگی به عنوان ابزاری برای جذب، اقناع و نفوذ شناخته می‌شود. (Others, Ahmed & 22 .. P

دیپلماسی فرهنگی به مانند دیگر مفاهیم حوزه علوم سیاسی و روابط بین‌الملل از تعاریف مختلفی برخوردار است. برخی بر این نظر هستند که در دنیای کنونی و با توجه به مقتضیات علمی جهان امروز، دیگر نمی‌توان مفاهیم را در یک تعریف محدود کرد بلکه باید به صورت مفهومی به کنه

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱
بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

آن‌ها پی برد. از این‌رو در این پژوهش برای شناخت مفهوم دیپلماسی فرهنگی به بررسی تعاریف مختلف می‌پردازیم.

تعریف‌کننده	تعریف	شاخص‌ها
۱	فرانس نینکوویچ	تلاش برای ارتقای سطح ارتباطات و تعامل میان ملل جهان با هدف طراحی و بنیاد نهادن تفاهم‌نامه‌ها و توافقاتی بر اساس ارزش‌های مشترک (مسترز، خانی، ۱۳۸۶: ۲۲۷-۲۲۶).
۲	گیفورد مالون	معنای یک شاهراه دو طرفه به منظور ایجاد کانال‌هایی برای معرفی تصاویر واقعی و ارزش‌های یک ملت و در عین حال تلاش برای دریافت درست تصاویر واقعی از سایر ملت‌ها و فهم ارزش‌های آن‌ها (خانی، ۱۳۸۶: ص. ۲۲۷-۲۲۶).
۳	میلتون کامینگر	مبادله ایده‌ها، اطلاعات، هنر، سبک زندگی، نظام ارزشی، سنت‌ها و اعتقادات برای دستیابی به مفاهیم مشترک و تقویت تفاهم متقابل میان ملت‌ها و کشورها (خانی، ۱۳۸۶: ص. ۲۲۷-۲۲۶).
۴	سید جلال دهقانی قیروزآبادی	دیپلماسی فرهنگی، یکی از ابعاد و ابزارهای سیاست خارجی است که منظور از آن تلاش و کوشش از پیش طراحی‌شده و سازمان‌یافته برای تأثیرگذاری بر برداشته‌ها، ادراکات، افکار، انگاره‌ها، ایده آل‌ها، ارزش‌ها، ایستارها و باورهای سایر ملت‌ها از طریق تبیین و ترویج فرهنگ و تمدن آن کشور و شناخت و درک واقعی از فرهنگ‌های دیگر به منظور تأمین و توسعه منافع ملی است (دهقانی قیروزآبادی، ۱۳۸۹: ص. ۱۰۵).
۵	لنزوسکی	دیپلماسی فرهنگی نوعی از دیپلماسی عمومی و قدرت نرم است و شامل تبادل ایده‌ها، اطلاعات، هنر و دیگر جنبه‌های فرهنگ میان‌مدت‌ها به منظور تقویت تفاهم متقابل است. (Ienczowski 2009, P. 74)
۶	مری نیلس مک	دیپلماسی فرهنگی با مخاطب قرار دادن مردم سایر ملت‌ها در تلاش است تا درک درستی از آرمان‌ها و نهادهای یک ملت را برای دستیابی به حمایت گسترده در جهت اهداف اقتصادی و سیاسی به دست آورد. (Maack 2001, P. 59)

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱
بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

ویژگی‌های دیپلماسی فرهنگی

دیپلماسی فرهنگی و به خدمت گرفتن فرهنگ در سیاست خارجی، دارای مزیت‌ها، و ویژگی‌های مهم و قدرتمندی است و همین ویژگی‌ها و مزیت‌ها، عاملی شده تا کشورها در روابط خارجی خود به دیپلماسی فرهنگی توجه ویژه‌ای داشته باشند. مهم‌ترین این مزیت‌ها شامل موارد زیر است (خانی، ۱۳۸۶، ص. ۱۶۰-۱۵۹).

- مواجهه شدن با مقاومت کمتر در جوامع و کشورهای مقصد؛ فرهنگ در موارد بسیاری ضمیمه ناخودآگاه افراد را، هدف قرار داده و با لطافت و ظرافت غیرشهودی بر لایه‌های عمیق اذهان آنان تأثیر می‌گذارد.
- عاری بودن دیپلماسی فرهنگی از لحن خصمانه و آمارانه در کنار جذابیت بیشتر و نامحسوس بودن اعمال آن و در نتیجه هدف قرار دادن ذهن و روح مخاطبان خود.
- در دیپلماسی فرهنگی فرصت بهتری برای حضور جدی‌تر و مجال بیشتری برای ایفای نقش موثرتر توسط بازیگران غیر رسمی، نهادهای مدنی و اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی مهیا می‌شود و این به

نوبه خود بر گستره حوزه مانور و دامنه تأثیرگذاری دیپلماسی فرهنگی در مقایسه با دیپلماسی سنتی می‌افزاید.

- دیپلماسی فرهنگی بیشتر به دنبال کشف، تعریف، و ترویج ارزش‌ها و منافع مشترک و جهان‌شمول و سپس، تأمین منافع ملی در چارچوب این ارزش‌ها و منافع مشترک است.
- دیپلماسی فرهنگی می‌تواند به منزله فتح بابی برای مفاهیم بیشتر و بهتر میان کشورها به کار گرفته شود و به مرور زمان منجر به پایه‌ریزی روابط عمیق و پایدار فرهنگی میان کشورها شود و این تعمیق، حتی می‌تواند به حوزه‌های سیاسی و امنیتی هم تسری یابد.
- دیپلماسی فرهنگی می‌تواند خلاقانه‌تر، انعطاف‌پذیرتر و حتی فرصت‌طلبانه‌تر از دیپلماسی سنتی در بسیاری از حوزه‌ها طراحی و اجرا شود.

نهادهای دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

جمهوری اسلامی ایران برای رسیدن به اهداف فرهنگی خود در سطح بین‌المللی، تلاش‌های در خوری داشته و در این حوزه، نهادهای دولتی و غیر دولتی به نسبت بالایی تاسیس و یا از ادغام سازمانی شکل گرفته‌اند که برخی از آن‌ها مانند سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به صورت مستقیم و برخی دیگر از نهادها به صورت غیر مستقیم یا ضمنی این مسئولیت را بر عهده‌دارند. برخی از سازمان‌ها نیز فعالیت هایشان به گونه‌ای است که خروجی نهایی عملکرد آن‌ها می‌تواند اهداف دیپلماسی فرهنگی را محقق سازد. نهادهایی که می‌توان فعالیت‌های آن را به صورت مستقیم و غیر مستقیم در راستای اهداف دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی دانست، به شرح زیر است:

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱
بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

ردیف	نام سازمان	جایگاه قانونی	تأسیس	دوع فعالیت
۱	مجلس شورای اسلامی	قانون اساسی	۱۲۸۵	قانون گذاری و نظارت در امور فرهنگی
۲	شورای عالی انقلاب فرهنگی	تشکیل به دستور امام خمینی	۱۳۵۹	سیاست گذاری و نظارت در امور فرهنگی
۳	مجمع تشخیص مصلحت نظام	تشکیل به دستور امام خمینی و قانون اساسی	۱۳۶۶	تخوین سیاست کلی کشور در امور فرهنگی
۴	گمته امداد امام خمینی	دستور امام خمینی و اساسنامه مصوب امام خمینی	۱۳۵۷	کمک به محرومین و انجام برخی امور فرهنگی خارج از کشور
۵	شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی	اساسنامه مصوب امام خمینی	۱۳۵۹	برگزاری مراسم رسمی فرهنگی و اشاعه فرهنگ انسانی
۶	دفتر تبلیغات اسلامی قم	اساسنامه مصوب امام خمینی	۱۳۵۸	آموزش و تبلیغات اسلامی
۷	جامعه المصطفی العالمیه	اساسنامه مصوب امام خمینی	۱۳۸۹	تربیت طلاب و روحانیون خارجی
۸	معاونت برون مرزی سازمان صدا و سیما	قانون مصوب مجلس	۱۳۵۷	بشر فرهنگ اسلامی در ایران و جهان از طریق صدا و سیما
۹	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	قانون مصوب مجلس	۱۳۶۰	حفظ میراث فرهنگی ایران در داخل و خارج از کشور
۱۰	سازمان تبلیغات اسلامی	اساسنامه مصوب امام خمینی	۱۳۶۰	آموزش و تبلیغات اسلامی
۱۱	مجمع جهانی تقریب مذاهب	اساسنامه مصوب امام خمینی	۱۳۶۰	تشریب مذاهب اسلامی
۱۲	مجمع جهانی اهل بیت	اساسنامه مصوب امام خمینی	۱۳۶۵	فعالیت های جهانی اهل بیت
۱۳	وزارت امور خارجه	قانون مصوب مجلس	۱۳۶۳	عهد دار آفرین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
۱۴	شورای عالی ایرانیان خارج از کشور	قانون مصوب مجلس	۱۳۷۳	توجه به امور ایرانیان خارج از کشور
۱۵	فرهنگستان علوم	اساسنامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۳۶۲	کمک به توسعه علوم و فنون
۱۶	فرهنگستان هنر	اساسنامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۳۷۷	پاسداری از میراث و هنر اسلامی و ملی
۱۷	بنیاد ایران شناسی	اساسنامه مصوب شورای گسترش آموزش عالی ایران	۱۳۸۵	شناساندن جلوه های گوناگون فرهنگ و تمدن ایرانی به جهانیان

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱
بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

با نگاهی به جایگاه قانونی نهادها و سازمان های فوق درمی یابیم که به جز شورای عالی انقلاب فرهنگی، آستان قدس رضوی و واحد بین المللی دفتر مقام معظم رهبری، ۱۳ نهاد دارای قانون مصوب مجلس

ردیف	نام سازمان	چارگاه قانونی	فعالیت	نوع فعالیت
۱۸	سازمان اوقاف و امور خیریه	قانون «سوق» - مجلس	۱۳۹۳	تقویت امور واک و مولفان، تولید امکان خیریه
۱۹	سازمان حج و زیارت	قانون مصوب شورای انقلاب	۱۳۵۹	مسئولیت حج و زیارت بر حج کعبه عمره مشرفه، حج تمتع و زیارت برای
۲۰	مرکز معارف و همکاران، هیئت امنای وزارت علوم	قانون مصوب مجلس	-	توسعه فعالیت‌های علمی فرهنگی خارج از کشور
۲۱	موزه هنر، سازمان تبلیغات	قانون مصوب مجلس	۱۳۶۰	ترویج هنر و ادب دینی
۲۲	سازمان بین‌المللی ایران	قانون «سوق» - مجلس	۱۳۷۰	ارتقاء علوم دانشگاهی به دانشجویان ایرانی و خارجی
۲۳	دانشگاه آزاد اسلامی	قانون مصوب مجلس	۱۳۶۱	ارتقاء علوم دانشگاهی به دانشجویان ایرانی و خارجی
۲۴	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	سازمانه مصوب امام خمینی	۱۳۷۵	نظارت و اجرای امور فرهنگی و تبلیغات
۲۵	موسسه فرهنگی افق	قانون مصوب مجلس	۱۳۷۵	توسعه فرهنگ ایرانی، فرهنگی ایران، کشورهای عضو
۲۶	وابسته به نهاد بین‌المللی	قانون نظارت، مقام مقام رهبری	-	نظارت بر دستگاه‌های فرهنگی خارج از کشور
۲۷	آستان قدس رضوی	قانون نظارت، مقام مقام رهبری	-	ارتقاء امور فرهنگی مذهبی خارج از کشور
۲۸	سازمان امور	قانون «سوق» - مجلس	۱۳۶۱	ارتقاء امور فرهنگی خارج از کشور
۲۹	سازمان پاسداران انقلاب اسلامی	قانون مصوب مجلس	۱۳۵۸	ارتقاء امور فرهنگی خارج از کشور
۳۰	بنیاد معنوی	سازمانه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۳۹۰	ترویج و گسترش زبان و ادبیات فارسی در خارج از کشور
۳۱	پنجشنبه‌ها	قانون مصوب مجلس	۱۳۵۸	ارتقاء امور فرهنگی خارج از کشور
۳۲	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	قانون نظارت و وزارت آموزش و پرورش	۱۳۶۱	ارتقاء امور فرهنگی خارج از کشور
۳۳	سازمان فرهنگی هنری شهر تاریخی تهران	قانون نظارت و وزارت آموزش و پرورش	۱۳۷۵	ارتقاء امور فرهنگی خارج از کشور
۳۴	مرکز ملی اطلاعات جهانی، مرکز گفتگو، تهران	قانون نظارت و وزارت آموزش و پرورش	۱۳۷۷	ارتقاء امور فرهنگی خارج از کشور
۳۵	بنیاد فرهنگ، بنیاد فرهنگی، بنیاد فرهنگی	قانون نظارت و وزارت آموزش و پرورش	۱۳۶۱	ارتقاء امور فرهنگی خارج از کشور
۳۶	مرکز دیپلماسی عمومی و رسانه‌ای وزارت خارجه	قانون نظارت و وزارت امور خارجه	۱۳۹۰	ارتقاء امور فرهنگی خارج از کشور
۳۷	انجمن‌های دوستی	-	-	-
۳۸	سازمان‌های فرهنگی و اجتماعی	-	-	-

هستند، ۹ نهاد دارای اساسنامه مصوب مقام معظم رهبری هستند، ۲ نهاد اساسنامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی دارند، ۲ نهاد مبنای قانون اساسی دارند (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۸۹ الف: ۹).

۴- روش‌شناسی تحقیق:

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و به روش توصیفی - تحلیلی انجام گرفته است. این پژوهش برای استدلال و تحلیل یافته‌های خود رویکرد ترکیبی (کمی و کیفی) دارد. در بخش نخست این تحقیق با مراجعه به مراکز مختلف علمی و پژوهشی و استفاده از فیش‌برداری و مصاحبه با خبرگان به گردآوری اطلاعات لازم در رابطه با موضوع اقدام گردید. در بخش دوم یافته‌ها و مفروضه‌های بخش نخست به صورت میدانی و با استفاده از پرسشنامه موردبررسی قرار گرفت. بر این اساس به منظور استخراج ابعاد مسئله از دیدگاه نخبگان در زمینه هدف‌های تحقیق تعداد ۵۵ گویه در قالب طیف ۱۰ گزینه‌ای لیکرت طراحی شد که نمره ارزیابی یک پایین‌ترین و نمره ده بالاترین است.

جامعه آماری (ویژگی‌ها و حجم):

جامعه آماری تحقیق را سفیران و نمایندگان فرهنگی که سابقه بیش از سه سال فعالیت خارج از کشور داشتند، شامل می‌شود که تعداد آن ۲۰۰ نفر تعیین گردید. برای انتخاب حجم نمونه از فرمول عمومی کوکران (که در آن p احتمال وجود صفت و q عدم وجود صفت $۰/۵$ در نظر گرفته

می‌شود) استفاده شد.

فرمول کوکران

$$N = ۲۰۰ = \text{تعداد کل جامعه آماری}$$

$$t = (۱/۹۶)۲ = \text{استودنت وقتی که سطح معنی‌داری آزمون برابر با } ۰/۰۵ \text{ باشد}$$

$$t_2 =$$

$$d_2 = ۰/۰۲۵ = (۰/۰۵)۲ = \text{تقریب در برآورد پارامتر مورد مطالعه}$$

$$p = (۰/۵)۲ = \text{احتمال وجود صفت}$$

$$q = (۰/۵)۲ = \text{احتمال عدم وجود صفت}$$

به دلیل آن‌که حاصل تقسیم $۰/۵$ نمی‌باشد. لذا با توجه به محدودیت زمانی و محدودیت دسترسی به افراد نمونه، برای تعدیل حجم نمونه از فرمول زیر استفاده شد.

این میزان حداقل حجم نمونه است که برای کاهش خطای نمونه‌گیری به ۶۲ نفر افزایش یافت و انتخاب افراد نیز بصورت نمونه‌گیری تصادفی

سال اول، شماره ۲،

تابستان ۱۴۰۱

بررسی عملکرد

دیپلماسی فرهنگی

جمهوری اسلامی

ایران در دهه ۱۳۹۰

و گلوله برقی بود.

اعتبار و پایایی ابزار اندازه‌گیری:

روایی منطقی پرسشنامه‌ها از دو جنبه روایی ظاهری و محتوایی به جهت روشن و بدون ابهام بودن گویه‌ها و همچنین کفایت کمیت و کیفیت آن‌ها توسط خبرگان و صاحب‌نظران و اساتید دانشگاه تأیید گردید.

برای سنجش پایایی ابزار اندازه‌گیری (پرسشنامه) نیز، بعد از تکمیل ۲۰ پرسشنامه به‌عنوان پیش‌آزمون (پری‌تست)، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. بدین ترتیب گویه‌هایی که همبستگی کم‌تری با هم داشتند، اصلاح و یا گویه‌های متناسب دیگری جایگزین آن‌ها شد. نتایج «ضریب آلفای کرونباخ» برای مقیاس‌های اصلی بالاتر از ۰/۷۰ بدست آمد که دلالت بر پایایی و همسازي بالاي ابزار و به عبارتی گویه‌های هر مقیاس داشت.

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که پایایی این پرسشنامه ۰/۷۴ است که حاکی از پایا بودن ابزار اندازه‌گیری است.

۵- تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

۱- ارزیابی وضعیت فعلی دکترین‌های نهادهای دیپلماسی فرهنگی

شماره ارزیابی													دکترین فرهنگی
میانگین	جمع	بی‌پاسخ	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۶/۱۹	۶۴	۱	۷	۷	۵	۱۱	۵	۶	۱۳	۳	۳	۱	۱. بر اصول و عقاید دینی با فکری بنافشه است
	۱۰۰	۱/۶	۱۱/۳	۱۱/۳	۸/۱	۱۷/۷	۸/۱	۹/۷	۲۱	۴/۸	۴/۸	۱/۶	درصد
۵/۰۸	۶۴	۴	۲	۳	۵	۶	۹	۱۲	۶	۴	۵	۶	۲. بر بنیادهای تئوریک بنافشه است
	۱۰۰	۶/۵	۳/۲	۴/۸	۸/۱	۹/۷	۱۴/۵	۱۹/۴	۹/۷	۶/۵	۸/۱	۹/۷	درصد
۴/۲۱	۶۴	۲	۰	۲	۴	۴	۱۰	۶	۱۳	۷	۸	۱۳	۳. توانسته است خود را از قیود سیاسی جدا کند
	۱۰۰	۳/۲	۰	۳/۲	۶/۵	۶/۵	۱۶/۱	۹/۷	۲۱	۱۱/۳	۱۲/۹	۱۶/۹	درصد
۶/۴۱	۶۴	۴	۷	۴	۷	۱۱	۸	۹	۸	۱	۲	۱	۴. بر مبنای حیا، عفت‌مندی و غیرمندی استوار است
	۱۰۰	۶/۵	۱۱/۳	۶/۵	۱۱/۳	۱۷/۷	۱۲/۹	۱۴/۵	۱۲/۹	۱/۶	۳/۲	۱/۶	درصد
۵/۷۶	۶۴	۲	۶	۳	۶	۱۲	۳	۸	۱۰	۶	۵	۱	۵. مؤلفه‌های تقوا و پرهیزکاری در آن نقش گرفته‌شده است
	۱۰۰	۳/۲	۹/۷	۴/۸	۹/۷	۱۹/۴	۴/۸	۱۲/۹	۱۶/۱	۹/۷	۸/۱	۱/۶	درصد
۵/۲۳	۶۴	۳	۰	۶	۶	۶	۵	۱۲	۱۰	۹	۳	۳	۶. منطبق با سبک زندگی اسلامی-ایرانی است
	۱۰۰	۴/۸	۰	۹/۷	۹/۷	۹/۷	۸/۱	۱۹/۴	۱۶/۱	۱۴/۵	۴/۸	۳/۲	درصد
۶/۱۸	۶۴	۱	۶	۶	۱۰	۷	۵	۱۰	۶	۹	۱	۱	۷. به سعادت انسان در کل جهان بدون دغدغه‌های داخلی کشورها و دیگر اشاره دارد
	۱۰۰	۱/۶	۹/۷	۹/۷	۱۶/۱	۱۱/۳	۸/۱	۱۶/۱	۹/۷	۱۴/۵	۱/۶	۱/۶	درصد
۶/۰۹	۶۴	۱	۵	۶	۵	۱۳	۶	۱۱	۷	۲	۶	۰	۸. معرفی الگوهای رفتاری نظام به افکار عمومی جهانیان و تبیین جایگاه و منزلت واقعی آن در نظام بین‌المللی
	۱۰۰	۱/۶	۸/۱	۹/۷	۸/۱	۲۱	۹/۷	۱۷/۷	۱۱/۳	۳/۲	۹/۷	۰	درصد
۶/۷۷	۶۴	۱	۶	۷	۱۴	۸	۸	۱۱	۳	۱	۱	۳	۹. بر مبنای ارتباط دولت ایران با ملت‌های دیگر استوار است
	۱۰۰	۱/۶	۹/۷	۱۱/۳	۲۲/۶	۱۲/۹	۱۲/۹	۱۷/۷	۴/۸	۱/۶	۱/۶	۳/۲	درصد

جدول شماره ۱-۱ - توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی

دکترین در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

شرح	فراوانی	درصد
نامطلوب	۱۲	۱۹/۴
بیابین	۲۴	۳۸/۷
مطلوب	۲۶	۴۱/۹
جمع	۶۲	۱۰۰
شاخص آماری	۵۵/۲۴ = میانگین ۱۶/۶۷ = انحراف معیار	۹ = کمترین ۹۵ = بیشترین

جدول شماره ۱-۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی
دکترین های نهادهای دیپلماسی فرهنگی

نتایج حاکی از این است که ۱۹ درصد از پاسخگویان وضعیت فعلی
دکترین نهادهای دیپلماسی فرهنگی را در حد نامطلوب و در مقابل ۴۲
درصد در حد مطلوب ارزیابی کرده‌اند. در این میان ارزیابی ۳۹ درصد
نیز در حد بیابین بوده است. نتایج حاصل از شاخص-های آماری نیز
موید این مطلب است که در مجموع ارزیابی پاسخگویان از وضعیت فعلی
دکترین دیپلماسی فرهنگی در حد متوسط رو به بالا می‌باشد.

۲-ارزیابی وضعیت فعلی سیاست گذاری نهادهای دیپلماسی فرهنگی:

نمره ارزیابی														سیاست گذاری
میانگین	جمع	بهره	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	
۳/۱۵	۵۴	۲	۵	۲	۳	۳	۷	۱۲	۱۱	۸	۵	۱۰	۱۰	۱. از یک سیاست واحد صورت میگیرد و متمرکز است
۳/۱۳	۵۴	۵	۱	۲	۲	۳	۲	۱۲	۱۱	۱۳	۷	۶	۶	۲. بدون سیاستها بر اساس ظرفیتهای موجود است
۳/۹۸	۵۴	۲	۱	۲	۱	۱۵	۱۲	۱۵	۱۲	۴	۷	۳	۳	۳. بصورت به ساختار اجتماعی جامعه و هویت ملی و فرهنگی استوار است
۴/۳۳	۵۴	۲	۵	۴	۱	۵	۵	۱۱	۸	۱۴	۹	۴	۴	۴. سیاستهای اطلاعاتی یا سیاستهای اعلانی و اجرایی یکسان است
۴/۱۳۵	۵۴	۵	۱	۵	۳	۷	۸	۹	۶	۹	۷	۷	۷	۵. دیپلماسی فرهنگی یا اسل سیاسی منحصر نشده است
۴/۵۶	۵۴	۳	۵	۱	۴	۳	۵	۶	۱۱	۱۵	۷	۶	۶	۶. باعث یکسان سازی فرهنگی در قلمرو فرهنگ عمومی شده است
۴/۵۸	۵۴	۳	۵	۴	۱	۵	۷	۱۱	۱۵	۱۳	۸	۵	۵	۷. باعث ایجاد تعامل فرهنگ عمومی و خرد فرهنگ شده و این دو در جهت تقویت و اصلاح یکدیگر حرکت کنند
۴/۹۸	۵۴	۳	۱	۳	۵	۵	۱۵	۱۲	۷	۱۲	۳	۳	۳	۸. باعث جلوگیری وابستگی نام و هنر و زبان... به نظام سلطه شده است
۵/۵۵	۵۴	۳	۵	۲	۵	۳	۷	۱۳	۸	۸	۳	۳	۳	۹. ناهمبده و الگوی مناسب هویت و فرهنگ ایرانی - اسلامی است
۵/۵۳	۵۴	۲	۲	۳	۷	۶	۱۵	۱۵	۱۵	۸	۱	۲	۲	۱۰. به زیباییهای مادی و معنوی ارزش میبخشد و علم آموزی، استقلال طلبی، آزادی و آزادی را به جامعه ایرانی و هدیه میکند
۵/۵۷	۵۴	۱	۳	۵	۸	۴	۷	۱۳	۱۱	۵	۴	۳	۳	۱۱. باعث تفکر گسترده و معنی بر تولید و فعالیت در متن اجتماع و جایگزینی تعامل فرهنگی با دیوای خارج به جای تقابل فرهنگی است
۵/۶۴	۵۴	۳	۳	۳	۵	۸	۱۵	۷	۱۳	۴	۱	۳	۳	۱۲. بصورت به ارزشها و هنجارها، نهادینه شده و تغییرات در آنها است
۵/۹۳	۵۴	۴	۷	۵	۶	۵	۵	۱۲	۹	۵	۱	۳	۳	۱۳. گروههای مختلف را در نظر دارد

سال اول، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۱

بررسی عملکرد دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دهه ۱۳۹۰

جدول شماره ۲-۱- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی

سیاست گذاری نهادهای دیپلماسی فرهنگی

شرح	فراوانی	درصد
نامطلوب	۱۹	۳۰/۶
بی نهایت	۲۸	۴۵/۲
مطلوب	۱۵	۲۴/۲
جمع	۶۲	۱۰۰
شاخص آماری	۶۰/۹۳ = میانگین ۲۵/۴۵ = انحراف معیار	
	۱۳ = کمترین ۱۳۵ = بیشترین	

جدول شماره ۲-۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی

سیاست گذاری نهادهای دیپلماسی فرهنگی

نتایج حاکی از این است که ۳۱ درصد از پاسخگویان وضعیت فعلی سیاست-گذاری نهادهای دیپلماسی فرهنگی را در حد نامطلوب و در مقابل ۲۴ درصد در حد مطلوب ارزیابی کرده‌اند. در این میان ارزیابی ۴۵ درصد نیز در حد بینابینی بوده است. نتایج حاصل از شاخص-های آماری نیز موید این مطلب است که در مجموع ارزیابی پاسخگویان از وضعیت فعلی بعد سیاست-گذاری دیپلماسی فرهنگی در حد متوسط رو به پائینی می باشد .

۳-ارزیابی وضعیت فعلی برنامه‌ریزی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی:

نمره ارزیابی													برنامه‌ریزی
میانگین	جمع	بی‌پاسخ	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۴/۵۳	۶۲	۱	۵	۴	۱	۵	۵	۶	۱۵	۵	۱۲	۸	تعداد
	۱۰۰	۱/۶	۵	۵/۵	۱/۶	۸/۱	۸/۱	۹/۷	۲۴/۲	۸/۱	۱۹/۴	۱۲/۹	درصد
۵/۲۴	۶۲	۱	۱	۴	۵	۵	۱۳	۱۴	۶	۵	۴	۴	تعداد
	۱۰۰	۱/۶	۱/۶	۵/۵	۸/۱	۸/۱	۲۱	۲۲/۶	۹/۷	۸/۱	۵/۵	۵/۵	درصد
۴/۳۳	۶۲	۵	۵	۲	۳	۶	۷	۹	۱۱	۱۵	۱۵	۴	تعداد
	۱۰۰	۵	۵	۳/۲	۴/۸	۹/۷	۱۱/۳	۱۴/۵	۱۷/۷	۱۶/۱	۱۶/۱	۵/۵	درصد
۴/۵۹	۶۲	۵	۵	۲	۴	۷	۷	۷	۱۶	۸	۱۵	۱	تعداد
	۱۰۰	۵	۵	۳/۲	۵/۵	۱۱/۳	۱۱/۳	۱۱/۳	۲۵/۸	۱۲/۹	۱۶/۱	۱/۶	درصد
۶/۵۴	۶۲	۱	۲	۵	۱۴	۷	۹	۱۱	۸	۵	۱	۱	تعداد
	۱۰۰	۱/۶	۳/۲	۸/۱	۱۹/۴	۱۱/۳	۱۴/۵	۱۷/۷	۱۲/۹	۸/۱	۱/۶	۱/۶	درصد
۵/۹۱	۶۲	۱	۵	۲	۱۵	۱۴	۱۳	۸	۶	۳	۴	۵	تعداد
	۱۰۰	۱/۶	۵	۳/۲	۱۶/۱	۲۲/۶	۲۲/۶	۱۲/۹	۹/۷	۴/۸	۵/۵	۵	درصد
۵/۸۵	۶۲	۲	۵	۱	۷	۱۴	۱۶	۹	۸	۴	۳	۵	تعداد
	۱۰۰	۳/۲	۵	۱/۶	۱۱/۳	۲۲/۶	۲۵/۸	۱۴/۵	۱۲/۹	۳/۲	۴/۸	۵	درصد
۶/۶۵	۶۲	۲	۲	۹	۱۱	۱۲	۸	۱۵	۵	۴	۱	۵	تعداد
	۱۰۰	۳/۲	۵	۱۴/۵	۱۷/۷	۱۹/۴	۱۲/۹	۱۶/۱	۸/۱	۳/۲	۱/۶	۵	درصد
۵/۵۵	۶۲	۳	۵	۳	۱۵	۱۵	۱۱	۹	۶	۱	۱	۱	تعداد
	۱۰۰	۴/۸	۵	۴/۸	۴/۸	۲۴/۲	۱۶/۱	۱۷/۷	۱۴/۵	۹/۷	۱/۶	۱/۶	درصد

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱
بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

جدول شماره ۳-۱- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی
برنامه‌ریزی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

شرح	فراوانی	درصد
نامطلوب	۱۹	۳۰/۶
بینابین	۲۶	۴۱/۹
مطلوب	۱۷	۲۷/۴
جمع	۶۲	۱۰۰
شاخص آماری	$EV/IV =$ میانگین $15/14 =$ انحراف معیار	

جدول شماره ۳-۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی
برنامه‌ریزی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

نتایج حاکی از این است که ۳۱ درصد از پاسخگویان وضعیت فعلی برنامه‌ریزی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی جهت اثرگذاری در سیاست خارجی را در حد نامطلوب و در مقابل ۲۷ درصد در حد مطلوب ارزیابی کرده‌اند. در این میان ارزیابی ۴۲ درصد نیز در حد بینابینی بوده است. نتایج حاصل از شاخص‌های آماری نیز موید این مطلب است که در مجموع ارزیابی پاسخگویان از وضعیت فعلی بعد برنامه‌ریزی در حوزه دیپلماسی فرهنگی در حد متوسط رو به پائینی می‌باشد.

۴- ارزیابی وضعیت فعلی سازماندهی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی:

نمره ارزیابی													سازماندهی	
میانگین	جمع	بیپاسخ	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱		
۴/۲۰	۶۲	۲	۲	۰	۳	۷	۴	۸	۱۲	۸	۷	۹	تعداد	۱. وجود ارتباط ارگانیکی و سازماندهی بین کدیفی شده
	۱۰۰	۳/۲	۳/۲	۰	۴/۸	۱۱/۳	۶/۵	۱۲/۹	۱۹/۴	۱۲/۹	۱۱/۳	۱۴/۵	درصد	۲. سازماندهی و نهادها، فرهنگی مربوطه
۳/۷۱	۶۲	۲	۱	۲	۲	۳	۴	۶	۱۱	۱۰	۹	۱۴	تعداد	۳. عدم وجود مؤثرگذاری بین سازمانها و نهادها
	۱۰۰	۳/۲	۱/۶	۳/۲	۳/۲	۴/۸	۶/۵	۹/۷	۱۷/۷	۱۵/۱	۱۴/۵	۱۹/۴	درصد	
۴/۳۸	۶۲	۲	۰	۲	۶	۴	۵	۱۰	۱۰	۱۰	۶	۷	تعداد	۴. تقسیم وظایف و تعیین اختیارات
	۱۰۰	۳/۲	۰	۳/۲	۹/۷	۶/۵	۸/۱	۱۶/۱	۱۶/۱	۱۵/۱	۹/۷	۱۱/۳	درصد	۵. فرهنگی درخروجوعملی فعالیتها، براساس سازماندهی، قابلیت‌های سازماندهی، حقوقی، مالی و انسانی
۴/۶۱	۶۲	۲	۰	۴	۶	۳	۹	۷	۱۱	۵	۹	۶	تعداد	۶. ایجاد ساختار علمی در نهاد مدیریت و برنامه‌ریزی
	۱۰۰	۳/۲	۰	۶/۵	۹/۷	۴/۸	۱۴/۵	۱۱/۳	۱۷/۷	۸/۱	۱۴/۵	۹/۷	درصد	۷. فرهنگی کشور

جدول شماره ۴-۱- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی سازماندهی نهادهای دیپلماسی فرهنگی

شرح	فراوانی	درصد
نامطلوب	۲۵	۴۰/۳
بینابین	۲۵	۴۰/۳
مطلوب	۱۲	۱۹/۴
جمع	۶۲	۱۰۰
شاخص آماری	$\bar{x} = 16/91$ میانگین $s^2 = 8/48$ انحراف معیار $E = 4$ کمترین $E = 40$ بیشترین	

جدول شماره ۴-۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی سازماندهی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

نتایج حاکی از این است که ۴۰ درصد از پاسخگویان وضعیت فعلی سازماندهی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی را در حد نامطلوب و در مقابل ۱۹ درصد در حد مطلوب ارزیابی کرده‌اند. در این میان ارزیابی ۴۰ درصد نیز در حد بینابینی بوده است. نتایج حاصل از شاخص‌های آماری نیز موید این مطلب است که در مجموع ارزیابی پاسخگویان از مطلوبیت وضعیت فعلی سازماندهی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی در حد پائینی می‌باشد.

۵-ارزیابی وضعیت فعلی هدایت نهادهای دیپلماسی فرهنگی:

نمره ارزیابی													هدایت	
میانگین	جمع	پاسخ	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	تعداد	۱.دستورات شفاف و آشکار است
۵/۶۴	۶۲	۳	۱	۸	۶	۱۳	۵	۵	۷	۵	۵	۴	۶/۵	تعداد درصد
	۱۰۰	۴/۸	۱/۶	۱۲/۹	۹/۷	۲۱	۸/۱	۸/۱	۱۱/۳	۸/۱	۸/۱	۶/۵		۲.آیین نامه ها و بخش نامه های لازم تحویل شده است
۵/۴۴	۶۲	۳	۱	۱	۸	۱۰	۹	۱۳	۶	۴	۶	۱	تعداد درصد	۳.نظام پاداش و تنبیه مناسب و عادلانه است
	۱۰۰	۴/۸	۱/۶	۱/۶	۱۲/۹	۱۶/۱	۱۴/۵	۲۱	۹/۷	۶/۵	۹/۷	۱/۶		۴. مسئولین تاثیر معنوی بر پرسنل دارند
۴/۰۱	۶۲	۳	۰	۳	۱	۵	۷	۶	۱۲	۸	۶	۱۱	تعداد درصد	
	۱۰۰	۴/۸	۰	۴/۸	۱/۶	۸/۱	۱۱/۳	۹/۷	۱۹/۴	۱۲/۹	۹/۷	۱۷/۷		
۴/۳۵	۶۲	۳	۱	۴	۱	۶	۹	۵	۷	۱۰	۸	۸	تعداد درصد	
	۱۰۰	۴/۸	۱/۶	۶/۵	۱/۶	۹/۷	۱۴/۵	۸/۱	۱۱/۳	۱۶/۱	۱۲/۹	۱۲/۹		

جدول شماره ۵-۱- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی نهادهای دیپلماسی فرهنگی

شرح	فراوانی	درصد
نامطلوب	۲۰	۳۲/۳
بینابین	۲۴	۳۸/۷
مطلوب	۱۸	۲۹
جمع	۶۲	۱۰۰
شاخص آماری	۱۹/۴۳ = میانگین ۸/۱۵ = انحراف معیار	۴ = کمترین ۴۰ = بیشترین

جدول شماره ۵-۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی نهادهای دیپلماسی فرهنگی

نتایج حاکی از این است که ۳۲ درصد از پاسخگویان وضعیت فعلی متغیر هدایت در نهادهای دیپلماسی فرهنگی را در حد نامطلوب و در مقابل ۲۹ درصد در حد مطلوب ارزیابی کرده اند. در این میان ارزیابی ۳۹ درصد نیز در حد بینابین بوده است. نتایج حاصل از شاخص های آماری نیز موید این مطلب است که در مجموع ارزیابی پاسخگویان از وضعیت فعلی متغیر هدایت در وضعیت موجود نهادهای دیپلماسی فرهنگی در حد نامطلوبی می باشد .

۶- ارزیابی وضعیت فعلی هماهنگی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی:

نمره ارزیابی													هماهنگی
میانگین	جمع	بی‌ساخت	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۴,۴۸	۶۲	۲	۰	۰	۳	۹	۵	۱۲	۱۴	۵	۹	۳	تعداد ۱. بین نهادهای سیاست‌گذار و مجری هماهنگی بین‌بخشی مطلوبی برقرار است
	۱۰۰	۳,۲	۰	۰	۴,۸	۱۴,۵	۸,۱	۱۹,۴	۲۲,۶	۸,۱	۱۴,۵	۴,۸	درآمد ۲. سازمان‌ها و نهادهای راستای سیاست کلی نظام حرکت می‌کنند
	۶۲	۲	۱	۶	۸	۷	۱۳	۹	۷	۵	۴	۰	تعداد
۵,۸۵	۱۰۰	۳,۲	۱,۶	۹,۷	۱۲,۹	۱۱,۳	۲۱	۱۴,۵	۱۱,۳	۸,۱	۶,۵	۰	درآمد
	۶۲	۲	۱	۱	۴	۵	۸	۱۱	۸	۷	۱۳	۲	تعداد ۳. وحدت رویه در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های حوزه دیپلماسی فرهنگی وجود دارد
	۱۰۰	۳,۲	۱,۶	۱,۶	۶,۵	۸,۱	۱۴,۹	۱۷,۷	۱۲,۹	۱۱,۳	۲۱	۳,۲	درآمد
۴,۶۱	۶۲	۲	۰	۳	۵	۵	۹	۷	۱۰	۹	۷	۵	تعداد ۴. در تعامل با کشورهای دیگر متولیان امر از سیاست واحدی تبعیت می‌کنند
	۱۰۰	۳,۲	۰	۴,۸	۸,۱	۸,۱	۱۴,۵	۱۱,۳	۱۶,۱	۱۴,۵	۱۱,۳	۸,۱	درآمد
	۶۲	۲	۰	۲	۴	۳	۸	۹	۱۳	۱۰	۱۰	۱	تعداد ۵. دستگاه‌های متولی فرهنگ هماهنگی لازم و کارآمد را برای پیگیری و تحقق اهداف با یکدیگر دارند
۴,۴۵	۶۲	۲	۰	۴	۴	۴	۷	۱۱	۵	۱۴	۷	۸	تعداد ۶. سازمان‌ها و نهادهای تصریف واحدی از دیپلماسی فرهنگی دارند
	۱۰۰	۳,۲	۰	۳,۲	۳,۲	۶,۵	۱۱,۳	۱۷,۷	۸,۱	۲۲,۶	۱۱,۳	۱۲,۹	درآمد
	۶۲	۲	۰	۴	۴	۴	۷	۱۱	۵	۱۴	۷	۸	تعداد

جدول شماره ۶-۱- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی هماهنگی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

شرح	فراوانی	درصد
نامطلوب	۲۱	۳۳,۹
بینابین	۲۷	۴۳,۵
مطلوب	۱۴	۲۲,۶
جمع	۶۲	۱۰۰
شاخص آماری	$\bar{x} = 29/24$ میانگین $s = 12/17$ انحراف معیار	
	$n = 6$ کمترین $n = 10$ بیشترین	

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱
بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

جدول شماره ۶-۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی هماهنگی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

نتایج حاکی از این است که ۳۴ درصد از پاسخگویان وضعیت فعلی هماهنگی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی را در حد نامطلوب و در مقابل ۲۳ درصد در حد مطلوب ارزیابی کرده‌اند. در این میان ارزیابی ۴۳ درصد نیز در حد بینابین بوده است. نتایج حاصل از شاخص‌های آماری نیز مویده این مطلب است که در مجموع ارزیابی پاسخگویان از مطلوبیت وضعیت فعلی هماهنگی در نهادهای دیپلماسی فرهنگی در حد متوسط رو به پایین می‌باشد.

۷-ارزیابی وضعیت فعلی پیاده‌سازی و اجرای برنامه‌ها در نهادهای دیپلماسی فرهنگی:

شماره ارزیابی													پیاده‌سازی و اجرا
میانگین	جمع	پاسخ	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۵۰/۵۰	۶۲	۳	۲	۲	۹	۸	۹	۹	۸	۵	۶	۱	تعداد ۱ ۱.عزم ملی مبتنی بر برابر ایمان در اجرای برنامه‌ها و جود خازد و اجرای برنامه‌ها مستوی نیست
	۱۰۰	۴/۸	۳/۲	۳/۲	۱۴/۵	۱۴/۹	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۲/۹	۸/۱	۹/۷	۱/۶	درصد ۱۰۰
۵۰/۳۳	۶۲	۳	۱	۳	۷	۱۰	۹	۷	۵	۱۱	۴	۲	تعداد ۲ ۲.متخصصان کاربدان و فوق در مرحله اجرا و پیاده‌سازی فعالیت می‌کنند
	۱۰۰	۴/۸	۱/۶	۴/۸	۱۱/۳	۱۶/۱	۱۴/۵	۱۱/۳	۸/۱	۱۷/۷	۶/۵	۳/۲	درصد ۱۰۰
۴۶/۷۷	۶۲	۳	۲	۱	۶	۲	۹	۹	۱۰	۱۴	۴	۲	تعداد ۲ ۳.عدم اعمال سلیقه و شخصی و فردی در اجرای برنامه‌ها در این حوزه
	۱۰۰	۴/۸	۳/۲	۱/۶	۹/۷	۳/۲	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۶/۱	۲۲/۶	۶/۵	۳/۲	درصد ۱۰۰
۵۰/۳۵	۶۲	۳	۰	۵	۳	۱۰	۶	۱۷	۹	۳	۵	۱	تعداد ۱ ۴.باجود مانع‌سازی کشور‌ها مانند آمریکا برنامه‌های دیپلماتی فرهنگی کشور به‌طور کامل انجام می‌شود
	۱۰۰	۴/۸	۰	۸/۱	۴/۸	۱۶/۱	۹/۷	۲۷/۴	۱۴/۵	۴/۸	۸/۱	۱/۶	درصد ۱۰۰
۳۷/۸۸	۶۲	۳	۰	۵	۱	۱	۵	۱۰	۸	۹	۱۰	۱۰	تعداد ۱۰ ۵. بودجه لازم برای اجرا و پیاده‌سازی برنامه‌ها خداهده است
	۱۰۰	۴/۸	۰	۸/۱	۱/۶	۱/۶	۸/۱	۱۶/۱	۱۲/۹	۱۴/۵	۱۶/۱	۱۶/۱	درصد ۱۰۰

جدول شماره ۷-۱ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی پیاده‌سازی و اجرای برنامه‌ها در حوزه دیپلماسی فرهنگی

درصد	فراوانی	شرح
۳۸/۷	۲۴	نامطلوب
۳۲/۳	۲۰	بینابین
۲۹	۱۸	مطلوب
۱۰۰	۶۲	جمع
۵ = کمترین ۵۰ = بیشترین	۴۴/۸۷ = میانگین ۹/۰۸ = انحراف معیار	شاخص آماری

جدول شماره ۷-۲ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی پیاده‌سازی و اجرای برنامه‌ها در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

نتایج حاکی از این است که ۳۹ درصد از پاسخگویان وضعیت فعلی پیاده‌سازی و اجرای برنامه‌ها در نهادهای دیپلماسی فرهنگی را در حد نامطلوب و در مقابل ۲۹ درصد در حد مطلوب ارزیابی کرده‌اند. در این میان ارزیابی ۳۲ درصد نیز در حد بینابین بوده است. نتایج حاصل از شاخص‌های آماری نیز موید این مطلب است که در مجموع ارزیابی پاسخگویان از مطلوبیت وضعیت فعلی پیاده‌سازی و اجرای برنامه‌ها در نهادهای دیپلماسی فرهنگی در حد متوسط رو به پایین می‌باشد.

۸- ارزیابی وضعیت فعلی بعد نظارت در نهادهای دیپلماسی فرهنگی:

نظارت												
نمره ارزیابی												
میانگین	جمع	بی‌پاسخ	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۶/۰۸	۶۲	۵	۳	۵	۷	۱۲	۸	۷	۸	۳	۴	۰
	۱۰۰	۸/۱	۴/۸	۸/۱	۱۱/۳	۱۹/۴	۱۲/۹	۱۱/۳	۱۲/۹	۴/۸	۶/۵	۰
۵/۶۱	۶۲	۵	۱	۶	۷	۷	۱۰	۸	۴	۸	۵	۱
	۱۰۰	۸/۱	۱/۶	۹/۷	۱۱/۳	۱۱/۳	۱۶/۱	۱۲/۹	۶/۵	۱۲/۹	۸/۱	۱/۶
۵/۰۱	۶۲	۷	۲	۲	۱	۹	۹	۹	۹	۷	۴	۳
	۱۰۰	۱۱/۳	۳/۲	۳/۲	۱/۶	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۱/۳	۶/۵	۴/۸
۶/۲۶	۶۲	۵	۲	۹	۷	۱۳	۶	۶	۵	۶	۲	۱
	۱۰۰	۸/۱	۳/۲	۱۴/۵	۱۱/۳	۲۱	۹/۷	۹/۷	۸/۱	۹/۷	۳/۲	۱/۶
۶/۲۴	۶۲	۵	۲	۱۰	۴	۱۰	۱۳	۵	۷	۲	۳	۱
	۱۰۰	۸/۱	۳/۲	۱۶/۱	۶/۵	۱۶/۱	۲۱	۸/۱	۱۱/۳	۳/۲	۴/۸	۱/۶

جدول شماره ۸-۱- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی

نظارت در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

شرح	فراوانی	درصد
نامطلوب	۱۱	۱۷/۷
بی‌تایید	۲۶	۴۱/۹
مطلوب	۲۵	۴۰/۳
جمع	۶۲	۱۰۰
شاخص آماری	میانگین = ۳/۹/۵۴ انحراف معیار = ۹/۷/۲	
	۵ = کمترین ۵۰ = بیشترین	

جدول شماره ۸-۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ارزیابی از وضعیت فعلی

نظارت در نهادهای دیپلماسی فرهنگی

نتایج حاکی از این است که ۱۸ درصد از پاسخگویان وضعیت فعلی بعد نظارت در نهادهای دیپلماسی فرهنگی را در حد نامطلوب و در مقابل ۴۰ درصد در حد مطلوب ارزیابی کرده‌اند. در این میان ارزیابی ۴۲ درصد نیز در حد بی‌تایید بوده است. نتایج حاصل از شاخص‌های آماری نیز موید این مطلب است که در مجموع ارزیابی پاسخگویان از مطلوبیت وضعیت فعلی نظارت در نهادهای دیپلماسی فرهنگی در حد مطلوبی می‌باشد. ماتریس همبستگی پیرسون بین وضعیت فعلی ابعاد مختلف در حوزه دیپلماسی فرهنگی

در این قسمت به کمک ضریب همبستگی پیرسون به بررسی رابطه بین وضعیت فعلی ابعاد مختلف در حوزه دیپلماسی فرهنگی پرداخته شده است که نتایج آن به شرح زیر است.

متغیر	دکترین	سیاست‌گذاری	برنامه‌ریزی	ملاحظات برنامه‌ریزی	سازمان‌دهی	هدایت	اجرا	هماهنگی	نظارت
دکترین	۱								
سیاست‌گذاری	۰/۷۶۴ ⁺	۱							
برنامه‌ریزی	۰/۵۴۱ ⁺	۰/۵۹۰ ⁺	۱						
ملاحظات برنامه‌ریزی	۰/۷۱۷ ⁺	۰/۷۱۷ ⁺	۰/۷۴۸ ⁺	۱					
سازمان‌دهی	۰/۳۷۴ ⁺	۰/۵۰۹ ⁺	۰/۴۷۰ ⁺	۰/۵۳۷ ⁺	۱				
هدایت	۰/۵۴۱ ⁺	۰/۶۱۴ ⁺	۰/۶۷۴ ⁺	۰/۷۵۷ ⁺	۰/۵۷۲ ⁺	۱			
اجرا	۰/۵۸۲ ⁺	۰/۷۴۴ ⁺	۰/۶۶۷ ⁺	۰/۷۵۹ ⁺	۰/۵۹۰ ⁺	۰/۸۱۴ ⁺	۱		
هماهنگی	۰/۴۹۶ ⁺	۰/۶۳۱ ⁺	۰/۵۲۲ ⁺	۰/۶۴۳ ⁺	۰/۵۰۱ ⁺	۰/۶۱۶ ⁺	۰/۶۰۰ ⁺	۱	
نظارت	۰/۸۰۴ ⁺	۰/۸۰۳ ⁺	۰/۵۶۳ ⁺	۰/۷۹۶ ⁺	۰/۳۶۵ ⁺	۰/۶۳۶ ⁺	۰/۶۱۴ ⁺	۰/۵۰۸ ⁺	۱

معدادار در سطح خطای ۰/۰۱

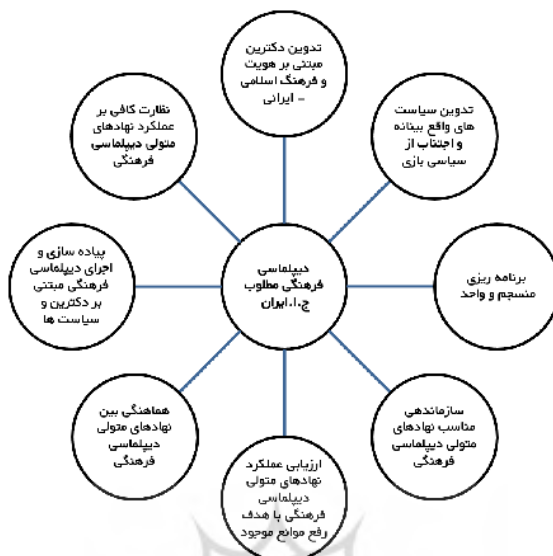
جدول ماتریس همبستگی پیرسون بین وضعیت فعلی مؤلفه‌های مختلف در حوزه
دیپلماسی فرهنگی

ضرایب همبستگی معنادار اگر در فاصله $(\pm 0/3 - 0)$ باشد شدت رابطه ضعیف و اگر در فاصله $(\pm 0/6 - \pm 0/3)$ باشد شدت رابطه متوسط و اگر در فاصله $(\pm 1 - \pm 0/6)$ باشد شدت رابطه قوی می‌باشد. لازم به ذکر است جهت رابطه را علامت ضریب همبستگی تعیین می‌کند به نحوی که اگر ضریب همبستگی بین دو متغیر مثبت باشد رابطه بین دو متغیر مستقیم و مثبت است و اگر منفی شود رابطه بین دو متغیر منفی و معکوس است.

در خصوص رابطه بین وضعیت فعلی مؤلفه‌های مختلف در حوزه دیپلماسی فرهنگی می‌توان گفت، بین وضعیت فعلی همه مؤلفه‌های مختلف در حوزه دیپلماسی فرهنگی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. قوی‌ترین رابطه بین وضعیت فعلی دکترین دیپلماسی فرهنگی با وضعیت فعلی نظارت بر دیپلماسی فرهنگی وجود دارد $(r = 0/804)$ و ضعیف‌ترین رابطه بین وضعیت فعلی دکترین دیپلماسی فرهنگی با وضعیت فعلی سازماندهی دیپلماسی فرهنگی وجود دارد $(r = 0/374)$.

با توجه به یافته‌های پژوهش دیپلماسی فرهنگی مطلوب جمهوری اسلامی ایران را می‌توان به شکل زیر ترسیم کرد:

دیپلماسی فرهنگی مطلوب جمهوری اسلامی ایران

نتیجه-گیری:

امروزه دیپلماسی فرهنگی یکی از مهم‌ترین نوع دیپلماسی عمومی نقش مهمی در افزایش قدرت نرم و پیشبرد اهداف و منافع ملی کشورها دارد و کشورهایی که از ظرفیت فرهنگی بالایی برخوردار هستند، به این نوع دیپلماسی اهتمام جدی دارند. جمهوری اسلامی ایران با توجه به ماهیت فرهنگی حاکم در آن به دیپلماسی فرهنگی در سیاست خارجی خود توجه ویژه‌ای داشته و نهادهای دولتی و غیر دولتی این مأموریت مهم را در خارج از مرزهای کشور به خصوص در کشورهایی که قرابت فرهنگی و تمدنی نزدیکی با جمهوری اسلامی ایران دارند، انجام می‌دهند که در این مقاله تلاش شد تا عملکرد دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مورد ارزیابی قرار گیرد که نتیجه آن می‌تواند در بهبود وضعیت موجود تاثیر گذار باشد. با استناد به منابع کتابخانه‌ای و پژوهش میدانی و بر اساس تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌ها، نتایج تحقیق بیانگر این است که عملکرد مدیریتی دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بعد دکترین متوسط به بالا، در ابعاد سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، پیاده‌سازی و اجرا متوسط به پایین، بعد هدایت نامطلوب و در بعد نظارت مطلوب بوده است. بنابراین در یک وضعیت کلی می‌توان گفت که دیپلماسی فرهنگی کشور از وضعیت مطلوبی برخوردار نبوده و با توجه به ماهیت فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نیاز است در این

زمینه اقدام‌های جدی صورت پذیرد که به چند مورد از آن‌ها به عنوان پیشنهاد تحقیق اشاره می‌گردد:

- تدوین دکترین مبتنی بر هویت و فرهنگ اسلامی- ایرانی؛
- اجتناب از سیاسی-کاری در امور فرهنگی، تدوین سیاست‌های واقع‌گرایانه؛
- به‌کارگیری مشاوران متخصص و مجرب در حوزه دیپلماسی فرهنگی در سیاست خارجی به منظور بهره‌گیری از تجارب نهادهای دیپلماسی فرهنگی؛
- داشتن برنامه منسجم و واحد مبتنی بر دکترین و سیاست‌های دیپلماسی فرهنگی؛
- ممانعت از تأثیرگذاری منافع جناحی و باندی بر روابط میان نهادهای دیپلماسی فرهنگی و سیاست خارجی؛
- بازتعریف مأموریت‌ها و اهداف دستگاه‌های متولی دیپلماسی فرهنگی و سیاست خارجی؛
- لحاظ کردن رابطه میان منافع ملی و هویت فرهنگی و در نظر گرفتن منافع ملی در سیاست‌گذاری و تقویت ساختار سیاست‌گذاری؛
- هماهنگی بین نهادهای متولی دیپلماسی فرهنگی؛
- نظارت و ارزیابی عملکرد نهادهای دیپلماسی فرهنگی با هدف بهبود کیفیت فعالیت‌ها

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱

منابع

اژدری، لیلا، فرهنگی، علی اکبر، صالحی امیری، سید رضا و سلطانی فر، محمد (۱۳۹۶). مدل دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه مطالعات فرهنگ ارتباطات، ۱۸(۳۸).

اژدری، لیلا، فرهنگی، علی اکبر، صالحی امیری، سید رضا و سلطانی فر، محمد (۱۳۹۷). آسیب‌شناسی دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و ارائه راهبرد. فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۷(۲۸).

افتخاری، اصغر (۱۳۸۹). سیاست خارجی و هویت فرهنگی: پیوند ها و اهداف، مندرج در: سیاست، دین و فرهنگ؛ مطالعه ای بین‌رشته‌ای. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق و پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

امینی، آرمین و انعامی علمداری، سهراب (۱۳۹۱). جهانی‌شدن فرهنگ و کارکرد دیپلماسی فرهنگی در سیاست خارجی. فصلنامه راهبرد، ۲۸(۶۵).

حق‌پرست، هادی و خدابین، زهرا (۱۳۹۹). درآمدی بر دکترین مطلوب دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه پژوهش ملل، ۵۴.

خانی، محمدحسن (۱۳۸۶). نقش فرهنگ و ابزارهای فرهنگی در طراحی و پیشبرد

بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

دیپلماسی، با تاکید بر سیاست خارجی ایالات متحده امریکا. مجموعه مقالات همایش ارتباطات بین فرهنگی و سیاست خارجی: رویکرد ایرانی، تهران: سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی.

دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال (زمستان ۱۳۸۹). دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی در منطقه خلیج فارس. فصلنامه سیاست- مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۴۰(۴).

ذوالفقاری، مهدی و غلامعلی، علی (۱۴۰۱). مؤلفه‌ها و ظرفیت‌های زبان فارسی در دیپلماسی فرهنگی ایران. فصلنامه مطالعات ایرانی، ۴۱(۱).

قربانی گلشن آباد، محمد (۱۴۰۰). دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران؛ مطالعه موردی: عربستان سعودی. فصلنامه مطالعات قدرت نرم، ۲۷(۲۷).

قوام، سید عبدالعلی (۱۳۷۲). اصول سیاست خارجی و سیاست بین الملل. تهران: انتشارات سمت.

مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۳۸۹ الف). بررسی وضعیت دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

مورگنتا، هانس (۱۳۸۹). سیاست میان ملت‌ها. ترجمه حمیرا مشیرزاده. تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.

میرزائی، حمید، مبینی، محمد، میرزائی نورالدین، معمار زاده تهران، غلامرضا و مدیری، محمود (۱۳۹۸). تدوین راهبردهای مدیریت دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب آسیا. فصلنامه راهبرد، ۹۰(۹۰).

سال اول، شماره ۲،
تابستان ۱۴۰۱
بررسی عملکرد
دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی
ایران در دهه ۱۳۹۰

Ahmad, Ibtisam, Colombo , Elena , Muir, Robyn (2020). The Politics of culture: An Interrogation of Popular Culture. London: Cambridge Scholars Publishing.

lenczowski, John (2009). Cultural Diplomacy, Political Influence, and Integrated Strategy. Strategic Influence: Public Diplomacy, Counterpropaganda, and Political Warfare. ed. Michael J. Waller Washington, DC: Institute of World Politics Press.

Maack , Mary Niles (Winter, 2001). Books and Libraries as Instruments of Cultural Diplomacy in Francophone Africa during the Cold War. Libraries & Culture, Vol. 36, No. 1, Books, Libraries, Reading, and Publishing in the Cold War.

Yang, Yifan (2019). Telling the EU's Story by Others: The Jean Monnet Programme and European Union Public Diplomacy , U.S.A Rowman & Littlefield.